

Ondernemerschap

naar een

hogere

versnelling

NL next level

NL Next Level Ondernemerschap: inleiding en samenvatting

▶ **E**en samenleving zonder ambitieuze ondernemers lijdt aan ernstige bloedarmoede, blijft hangen in het verleden en kan de toekomst niet aan. Nederland heeft het publieke belang van ondernemerschap altijd ingezien. Maar beleid dat dient om het ondernemerschap te bevorderen is geen topprioriteit. We dreigen ons meer bezig te houden met verdelen in plaats van verdienen. Dat wreekt zich in deze tijd waarin de economische, sociale en maatschappelijke werkelijkheid rond en in de onderneming verandert. Elke dag moet een ondernemer daarop inspelen. Ondernemerschap levert ons het verdienvermogen en de investeringen op die we nodig hebben. Dat vraagt om extra aandacht voor de juiste randvoorwaarden.

Hedendaags ondernemerschap: vaste waarden en vernieuwing

Een vaste waarde van ondernemerschap is optimisme; kansen zien waar anderen die niet zien. Durven investeren waar anderen behoedzaam sparen. De vernieuwing is de omgeving van het ondernemerschap: digitalisering, de platform-en-data-economie, verduurzaming en energietransitie, de versnelling in innovaties, de veranderingen op de arbeidsmarkt, verstedelijking en de leegloop van de stadscentra in de periferie. Niets blijft zoals het is. Ondernemers worden hier veel eerder en meer dan wie ook mee geconfronteerd. En een aantal van hen veroorzaken dit ook: het zijn tenslotte ook weer ondernemers die aan de basis staan van vele

disrupties en de bestaande orde omver blazen. Ondernemen heeft zich altijd al gekenmerkt door het elke dag weer beter proberen te doen en te vernieuwen. De veranderingen waar ondernemers nu mee te maken hebben, zijn revolutionaire bewegingen. Incrementeel verbeteren is onvoldoende om overeind te blijven. Het Nederlandse ondernemerschap heeft altijd tot de wereldwijde kopgroep behoord en dat moet ook in de komende jaren het geval zijn. Deze brochure is een pleidooi om het ondernemerschap in ons land de ruimte daarvoor te bieden. Vanuit het besef dat ondernemerschap aan de basis staat van onze welvaart.

Ondernemerschap: een eeuwige bron van welvaart bij voortdurende vernieuwing

Ondernemerschap kan een eeuwige bron van welvaart zijn. Wanneer de tijden veranderen, moet niet alleen het ondernemerschap zich vernieuwen, maar ook de regulering in brede zin. In deze tijd van grote verandering lopen ondernemers te veel aan tegen wet- en regelgeving en instituties die behoren bij de ordening van het verleden, van de 20ste eeuw, terwijl ze verder willen in de 21ste eeuw. Het vertraagt hun groei en de realisatie van hun ambities. Het is niet zo dat de bron droog is komen te staan; ondernemers laten zich immers niet snel uit het veld slaan. Maar het kan zo veel beter wanneer zij kunnen opereren in een omgeving die is aangepast aan de eisen van de huidige tijd. Daar hebben ondernemers met kleine en grote bedrijven baat bij. Dit speelt naar verhouding echter zwaarder bij mkb-bedrijven. Zij hebben daardoor meer moeite om snel en flink te groeien, terwijl die ambitie er wel is. Dat geldt voor het mkb-bedrijf met 8 mensen, de small en mid cap beursgenoteerde onderneming tot het familiebedrijf, van bedrijven met personeel

tot bedrijven zonder personeel, van starters tot groeiers en van micro-national tot micro-multinational.

Ondernemers hebben in de afgelopen acht jaar van crisis en ontluikend herstel behoorlijk op hun reserves moeten interen en soms hun bedrijf moeten heruitvinden. Nu kunnen ze meer naar de toekomst kijken, om op een verbeterd fundament een sprong voorwaarts te maken naar een volgend niveau, naar een Next Level. Ondernemers zijn daar optimistisch over, ondanks de onzekere tijden. Ondernemers willen niets liever dan weer investeren, mensen aantrekken en groeien.

NL Next Level Ondernemerschap

In deze uitgave – NL Next Level Ondernemerschap – geven we aan wat moet worden gedaan om de bron van groeiend ondernemerschap ook in de komende tijd optimaal te benutten. NL Next Level Ondernemerschap beschrijft welke aanpassingen nodig zijn om met groeiend ondernemerschap meer winst voor de samenleving te boeken. Dat is in de eerste plaats natuurlijk aan ondernemers zelf, maar zij hebben de overheid en andere stakeholders als partners hard nodig voor verandering van wet- en regelgeving, belastingen, infrastructuur, goed opgeleide medewerkers, verduurzaming et cetera.

Wij beseffen dat de resterende zittingsduur van het huidige kabinet te kort is om op alle punten wezenlijke voortgang te kunnen boeken. Een aantal zaken zal opgepakt moeten worden door het nieuwe kabinet. Voor ondernemers is er echter geen tijd te verliezen. Het jaar 2017 mag voor hen geen verloren jaar zijn. Daarom vragen we ook het zittende kabinet zo veel mogelijk een start te maken met de door ons geïnventariseerde vernieuwingen van het ondernemersklimaat.

Zet seinen op groen! Onze 10 prioriteiten

Wat moet er dan concreet gebeuren? Wat heeft de ondernemer nodig? Hoe kunnen we zorgen dat ondernemers maximaal kunnen profiteren van de maatschappelijke ontwikkelingen, zodat iedereen daarvan de vruchten plukt door meer werkgelegenheid, meer bestedingen, meer welvaart?

1. Verbeter toegang tot risicodragend vermogen én vreemd vermogen door:

- a. Verruiming en stroomlijning van bestaande instrumentarium van het ministerie van Economische Zaken om eigen vermogensvorming¹ te stimuleren. Met een extra investering van de overheid van € 100 miljoen wordt het budget van EZ met 25 procent verhoogd.
- b. Het aantrekken van € 4 miljard aan particulier kapitaal in een mkb-groiefonds door een vrijstelling in box 3 te bieden. Dit vergt een investering van € 50 miljoen van de overheid.
- c. Toegang tot risicodragend vermogen als speciaal onderdeel op te nemen in een nieuwe publieke investeringsbank, het NL Next Level Investment Fund.
- d. Bestaande beleidsinstrumenten voor vreemd vermogensfinanciering² verder te stroomlijnen, in te zetten op FinTech en drempels weg te halen bij het aanbieden van gestapelde financieringsarrangementen.

2. Verlaag de belastingdruk op investeren door:

- a. Verruiming van de bestaande kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA) met € 100 miljoen.
- b. Introductie van afschrijving ineens op investeringen in nieuwe bedrijfsmiddelen. Hier-

- voor moet € 50 miljoen beschikbaar komen.
- c. Het terugdraaien van afschrijvingsbeperking op onroerend goed bij investeringen in onroerend goed met energieprestatielabel A. Dit vergt € 200 miljoen.

3. Verlaag de lasten en risico's voor ondernemers met personeel en/of zzp-ers

We moeten zorgen dat ondernemers eenvoudig personeel kunnen aannemen en niet terugschrikken voor de lasten en risico's die dat met zich brengt. Ook moeten ondernemers zeker weten dat zij geen onvoorziene risico's lopen bij de inschakeling van zzp-ers.

- a. Ondernemers moeten weer primair op basis van bedrijfseconomische overwegingen hun bezetting kunnen inrichten.
- b. Dat betekent het verminderen van de bovenmatige lasten en risico's van dienstverbanden, inclusief de buitensporige verplichtingen van de loondoorbetaling bij ziekte en arbeidsongeschiktheid en de werkgeversverantwoordelijkheden met betrekking tot re-integratie.
- c. Er moet flink worden gesnoeid in de werkgeversverplichtingen ten opzichte van werknemersrechten om de verhoudingen weer in balans te brengen.
- d. Er moet een fiscale voorziening komen waarmee ondernemers op de balans kunnen sparen voor de transitievergoeding; ze moeten dat versneld kunnen doen voor zittend personeel.
- e. Zzp-schap moet gefaciliteerd worden; daarbij moet er goede toegang tot pensioenopbouw, hypotheek en arbeidsongeschiktheidsverzekering zijn.

¹ Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de Seed-regeling, Vroege Fase Financiering (VFF), Groefaciliteit, ROM's, Dutch Venture Initiative (DVI), Business Angel-regeling en binnenkort de investeringsregeling.

² Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de Borgstelling MKB-Kredieten (BMKB), de Garantie Ondernemingsfinanciering (GO), Qredits, het Toekomstfonds, de innovatiekredietregeling (IK), de garantieregeling landbouw en de garantieregeling scheepsnieuwbouwfinanciering.

4. Versterk samenwerkingsverbanden voor digitalisering en diffusie van nieuwe kennis voor nieuwe innovaties

- a. Gebruik de aanpak van smart industry als template voor smart retail, smart ambacht, smart services, om ondernemers pre-competitief te laten samenwerken aan digitalisering en innovaties en nieuwe kennis te delen.
- b. Schaal de versnellingsstafels op waar ondernemers met nieuwe innovatieve plannen samenkomen met grotere bedrijven, overheid en kennisinstellingen om die plannen sneller te realiseren.
- c. Bied ook ondernemers faciliteiten om zich voortdurend nieuwe kennis eigen maken: met een fiscaal gefaciliteerde persoonlijke ontwikkelingsrekening (inleg onbelast, opname voor kennisverbreding en -verdieping ook onbelast; wel belast bij niet benutten).
- d. Ontwikkel voor snellere diffusie van nieuwe technologie samen met de instellingen voor toegepast onderzoek en de hogeschoolen een technology-accelerator programma.
- e. Bied meer ruimte voor innovatie en productverbetering met de overheid als launching customer.

5. Geef extra aandacht aan nieuwe vitaliteit van steden, regio's en kernen

met vernieuwde retail, toerisme, mobiliteit, cultuur en gastvrijheid (zie NL Next Level Bruisende binnensteden en vitale regio's).

6. Ontwikkel de markt voor persoonlijke dienstverlening:

de loonkosten aan de onderkant moeten omlaag via het Lage-Inkomensvoordeel (LIV), terwijl met de arbeidskorting en sanctiebeleid bij uitkeringsverstrekking het gaan werken kan worden bevorderd.

7. Geef ondernemers positie in de energietransitie

- a. Zie voor de grote veranderingsopgaven in de gebouwde omgeving, mobiliteit, industrie en energie- en warmteproductie NL Next Level Energietransitie.
- b. Blijf de bottom-up Green Deal-aanpak daarbij benutten voor ondernemers die kansen zien voor verduurzaming maar tegen regels en andere belemmeringen van de overheid aanlopen; schaal de deals op en zorg voor financiering (wanneer de markt niet levert via een NL Investment Fund).

8. Zorg voor goede toegang van buitenlandse markten

door de financiering van export en buitenlandse investeringen te verbeteren en de ondersteuning van ondernemers bij het internationaal ondernemen te intensiveren door een verbeterde publiek-private handelsbevordering.

9. Zorg voor betere en moderne regels

- a. Voor elk ministerie komt er een nullijn die in de comptabiliteitswet wordt opgenomen. Een externe, onafhankelijke waakhond bewaakt dit.
- b. Installeer een high level publiek-privaat samenwerkingsverband dat adviseert over betere regulering.
- c. Pas de regelgeving aan het digitale tijdperk aan: geen aparte regels voor dienstverlening die online tot stand is gekomen; wel bestaande regels uit het offline tijdperk tegen het licht houden, met als doel een gelijk speelveld en regelgeving die toeziet op bescherming van publieke belangen.
- d. Verbeter de Wet markt en overheid; de overheid mag niet in oneerlijke concurrentie treden met de markt. Het Rijk moet de

bestaande inbesteding in diverse sectoren terugdraaien en voortaan diensten zoals schoonmaak, beveiliging en catering fatsoenlijk aanbesteden.

10. Zorg voor een veel betere uitvoering van het ondernemersbeleid

Overheidsprogramma's bereiken ondernemers vaak niet goed, voor subsidieregelingen zijn subsidiologen nodig. Voorlichtingsprogramma's gaan over de hoofden van ondernemers heen. Uitvoerende overheidsorganisaties voor het ondernemerschap lopen elkaar en de dienstverlening in het bedrijfsleven daarbij ook nogal eens in de weg.

Daarom stellen wij voor om De overheidsdienstverlening aan ondernemers naar een Next Level te brengen door deze vanuit één herkenbare organisatie vorm te geven, onder publiek-private regie voor een betere aansluiting op lokale, regionale of sectorale en nationale ondernemersinitiatieven en daarmee op de ondernemerspraktijk. De overheidsdienstverlening moet toegevoegde waarde bieden door het ondernemerschap vooruit te helpen met diensten die de markt niet biedt.

Via deze tien sporen kunnen ondernemers vanaf morgen opschakelen naar een (steeds) hogere versnelling. En dat stelt hen in staat om de welvaart en het welzijn in Nederland naar een hoger niveau te brengen. Daar is het namelijk om te doen. We moeten er allemaal beter van worden.

Ondernemerschap in Nederland

► **H**et ondernemerschap kenmerkt Nederland al sinds jaar en dag. Maar, nog nooit was de samenleving zo ondernemend als nu. Het aandeel ondernemers in Nederland is groot. Eind 2015 waren er 1.777.183 bedrijven in het Handelsregister ingeschreven. Dat zijn er bijna 400.000 meer dan vijf jaar daarvoor.

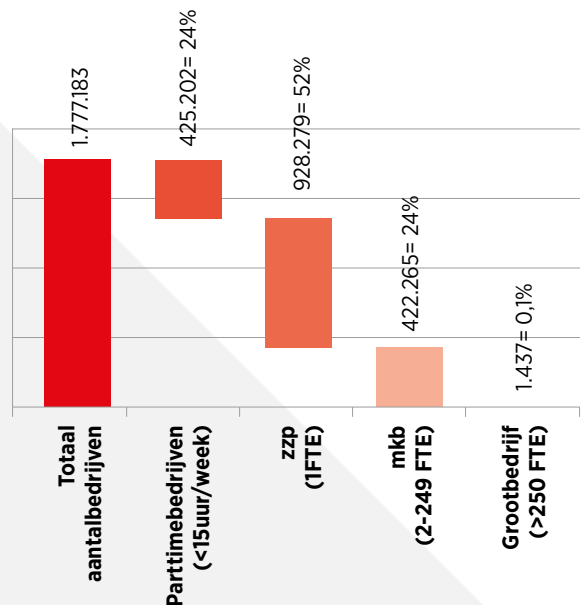
Dit is geweldig. Het betekent dat er nog nooit zo veel ondernemers in Nederland zijn geweest om er samen de schouders onder te zetten. Zonder ondernemers kan er geen stabiele samenleving bestaan. Zonder ondernemers is er geen werk, wordt er geen belasting geheven, zijn er geen publieke diensten.

“Some people regard private enterprise as a predatory tiger to be shot. Others look on it as a cow they can milk. Not enough people see it as a healthy horse, pulling a sturdy wagon.”

Winston Churchill

Het ondernemerschap in Nederland valt voor 99,9 procent onder de noemer midden- en kleinbedrijf. Ruim 75 procent betreft ondernemingen met 1 werkzame persoon. Bijna een kwart (24 procent) van de ondernemingen heeft 2 tot 249 werkzame personen. En slechts 0,1 procent valt met meer dan 250 werkzame personen onder de noemer grootbedrijf.

Verdeling

Aantal bedrijven per sector

sector	zzp bedrijven 2016	% zzp'ers binnen sector	parttime bedrijven 2016	% pt'ers binnen sector	mkb bedrijven 2016	% mkb'ers binnen sector
Zakelijke diensten	266.740	57%	124.797	27%	74.281	16%
Bouw	119.329	69%	21.828	13%	32.623	19%
Gezondheid	85.526	56%	40.126	26%	27.466	18%
Detailhandel	62.050	39%	29.664	19%	66.946	42%
Cultuur, sport en recreatie	61.986	66%	22.467	24%	9.338	10%
ICT en media	53.198	53%	30.487	30%	16.697	17%
Groothandel	43.720	38%	34.458	30%	38.049	33%
Land- en tuinbouw	34.109	42%	10.819	13%	35.808	44%
Industrie	32.280	43%	14.530	19%	27.554	37%
Logistiek	21.790	45%	10.171	21%	16.875	34%
Horeca	20.644	32%	10.435	16%	32.810	51%
Financiële instellingen	9.387	27%	17.493	50%	7.909	23%
Energie, water en milieu	1.383	21%	3.490	54%	1.604	25%
Overig	116.137	57%	54.437	27%	34.305	17%
Totaal	928.279	52%	425.202	24%	422.265	24%

Startende ondernemingen per sector

In 2015 zijn er in totaal 188.169 bedrijven gestart.

sector	zzp starters 2015	% zzp'ers binnen sector	parttime starters 2015	% pt'ers binnen sector	Mkb starters 2015	% mkb'ers binnen sector
Zakelijke diensten	33.876	65%	14.031	27%	4.086	8%
Bouw	14.326	83%	1.979	11%	945	5%
Gezondheid	12.243	59%	6.743	33%	1.677	8%
Detailhandel	10.623	55%	5.182	27%	3.585	18%
ICT en media	6.478	56%	3.795	33%	1.251	11%
Cultuur, sport en recreatie	6.340	67%	2.426	26%	647	7%
Groothandel	4.657	47%	3.931	40%	1.286	13%
Horeca	3.909	48%	1.757	22%	2.449	30%
Industrie	3.590	60%	1.624	27%	814	14%
Logistiek	3.453	67%	910	18%	782	15%
Land- en tuinbouw	2.242	65%	665	19%	533	15%
Financiële instellingen	525	42%	550	43%	189	15%
Energie, water en milieu	261	39%	334	50%	69	10%
Overig	14.959	64%	6.725	29%	1.707	7%
Totaal	117.482	62%	50.652	27%	20.020	11%

Een moderne beleidsbenadering

De waarde van deze traditionele indelingen van het bedrijfsleven op basis van grootteklasse en sector is beperkt. Ze zijn handig voor de statistieken, maar bieden weinig houvast voor de ondernemers over wie het gaat.

Ook andere stempels als startup, scale-up, gazzelle, zzp-er, microbedrijf, midden- en kleinbedrijf, grootbedrijf zijn vooral bedoeld voor anderen. De meeste ondernemers hebben niets met dit soort categorisering. Ze weten heel goed waar ze staan in de markt en op welke wijze ze zich onderscheiden van hun directe concurrenten. De sectorale indeling begint steeds meer te knellen. De wereld van de ondernemers is meer divers en veel dynamischer dan een standaard indeling suggereert.

Voor het bepalen van het beleid voor het bevorderen van ondernemerschap werkt zo'n indeling niet. In dat soort beleid lijken ondernemers stil te staan. Een statische beleidsindeling doet geen recht aan de werkelijkheid van ondernemers.

Wij willen naar een veel modernere benadering. Een ondernemer wil vooruit. Ondernemers zijn als geen ander in staat om mogelijkheden te zien waar anderen die niet zien. Zij zijn in staat om van niets iets te maken. Dat is het business plan van de ondernemer, zijn verdienmodel. Welke grootte hij daarbij vandaag heeft of morgen hoopt te hebben, is daarbij van bijkomstig belang. De overheid moet hem daarom niet proberen in een bepaalde categorie te stoppen of hem van de ene in de andere categorie te helpen. De overheid moet de ondernemer faciliteren om die stap voorwaarts maken, om zijn plannen te realiseren. Als de overheid daarin slaagt, dan zorgt de ondernemer zelf wel voor de groei van zijn of haar onderneming. Immers, hoe minder tijd en energie de ondernemer hoeft

te steken in het doorbreken van barrières in wet- en regelgeving, des te meer tijd en energie er overblijft om daadwerkelijk te ondernemen.

Vaste waarden en snelle verandering

Ondernemers zijn optimisten. Ze zoeken naar manieren om het bestaande te verbeteren. Ze creëren kansen en zorgen daarbij zelf ook voor disrupties in de markt. Door in concurrentie te treden met elkaar én met zichzelf, komen ze tot manieren om de gevestigde orde uit te dagen en soms zelfs uit de markt te duwen. Dit leidt er steeds toe - mits sprake is van gezonde concurrentie - dat we als maatschappij vooruit blijven gaan.

Ondernemers zijn hierdoor steeds degenen die als eerste worden geconfronteerd met maatschappelijke verandering maar daar ook zelf vorm aan geven, zoals nieuwe innovaties, digitalisering, big data, verduurzaming, maar ook andere manieren van werken met werknemers en andere ondernemers.

Ondernemen heeft zich altijd al gekenmerkt door het elke dag weer beter proberen te doen en te vernieuwen. Nu komen revolutionaire marktbevingen met grote snelheid op veel ondernemers af, waarbij het incrementele verbeteren onvoldoende is om overeind te blijven. Het zijn veranderingen en nieuwe inzichten die veelal mogelijk worden gemaakt door nieuwe technologie. Het is voor het Nederlandse ondernemerschap in deze omstandigheid beter om in de wereld *frontrunner* te zijn dan in het peloton te zitten. Het Nederlandse ondernemerschap heeft altijd tot de internationale kopgroep behoord en dat moet ook in de komende (meer revolutionaire) jaren het geval zijn.

Met name digitalisering zorgt voor een grote versnelling. Het maakt zaken bereikbaar die in het verleden onmogelijk werden geacht en

soms zelfs ondenkbaar waren. Zo is het mogelijk dat een energiecentrale in de meterkast staat of op het dak ligt. De auto wordt een batterij die via smart-grids niet alleen de eigen woning van energie kan voorzien, maar ook de woning van de burens. En vice versa. Dit soort ontwikkelingen zorgt ook voor een nieuwe verbindingen tussen mensen en verandert verhoudingen.

Het zorgt ook voor een vervaging tussen producenten en consumenten. Patiënten vertellen hun dokter wat zij denken dat de diagnose en de behandeling zou moeten zijn. Hierbij is de dokter waarschijnlijk – in de nabije toekomst – steeds vaker een computer die bij het maken van de diagnose toegang heeft tot alle medische wetenschappelijk literatuur ter wereld.

Doetafels

De Nederlandse bevolking wordt ouder. Ouderen met een relatief lage zorgbehoefte willen het liefst zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Om dit mogelijk te maken, zullen veel woningen fysiek aangepast moeten worden. Het project 'Doetafels Zorg en Wonen', een initiatief van MKB-Nederland en ActiZ, draait om het realiseren daarvan. Het aanjagen van deze nieuwe markt gebeurt door het organiseren van 'doetafels' via brancheverenigingen (zorgondernemers, aannemers, installateurs, leveranciers domotica, dienstverleners, winkeliers) en lokale ondernemersverenigingen.

Informatie is een productiefactor geworden en wordt steeds belangrijker. Door de toenemende rekenkracht van computers kunnen we enorme datasets met een groot aantal variabelen analyseren. Ook is het niet langer nodig om hiervan een steekproef te nemen. Alle data kunnen

tegelijkertijd worden gebruikt voor de analyse. Daarbij zorgen onder meer internet en social media dat de hoeveelheid beschikbare data exponentieel toeneemt. Deze data zijn inzetbaar voor talloze toepassingen, waarvan de meeste nog bedacht moeten worden.

Technologische revolutie

Volgens de theorie van innovatie worden technologische revoluties veroorzaakt door basisinnovaties, zoals de ontdekking van nieuwe technieken die als basis dienen voor verdere toepassingen in specifieke producten. Volgens economen leiden basisinnovaties tot een fundamentele groei en daardoor tot een lange conjuncturele golfbeweging. Hierbij kunnen nieuwe, leidende industriële en economische sectoren ontstaan. Sinds de industriële revolutie zijn er vijf van dit soort lange golven geweest. De zesde golf kan ontstaan door de huidige maatschappelijke ontwikkelingen en (basis) innovaties als the Internet of Things en big data. Nederlandse ondernemers moeten in optimale positie komen om de vruchten van de volgende revolutie te plukken.

Next Level ondernemerschap

Ondernemen in een tijd waarin veranderingen sneller gaan dan ooit tevoren vraagt veel van ondernemers. Maar, ook van de systemen en instituties rondom ondernemers. De maatschappij verandert zichtbaar onder invloed van technologische doorbraken en verduurzaming. Tegen deze achtergrond moet de economie mee veranderen. Dat is niet mogelijk zonder innovatief ondernemerschap en voldoende private en publieke investeringen. Ook zullen de ontwikkelingen leiden tot veranderingen op de arbeidsmarkt. Om deze veranderingen te kunnen

verwerken en het potentieel daarvan ten volle te benutten, zijn samenwerkingsvormen tussen ondernemers onderling, overheden, kennisinstellingen en sociale partners onontbeerlijk. Ondernemers doen het niet alleen. Het is een kwestie van samenwerken. Ook dat is Next Level ondernemerschap.

Wat bieden ondernemers; kenmerken van modern ondernemerschap

Wendbaarheid en weerbaarheid

Ondernemers passen zich snel aan en vernieuwen om nieuwe kansen te pakken. Daarbij zijn ze schokbestendig. Ze kunnen tegen een stootje kunnen als het eens misgaat. En als het eens echt mis gaat – het bedrijf gaat failliet – dan legt de ondernemer zich daar niet bij neer. Hij of zij gaat door met een ruimere ervaring.

Maatschappelijke waardering

Ondernemers willen er toe doen, mooie producten en diensten voor hun klanten leveren en bijdragen aan een betere wereld. Zij werken aan een inclusieve arbeidsmarkt; ze maken daarvoor kosten en lopen risico om deze doelen te bereiken.

Duurzaam inzetbaar

Met het project 'Duurzame inzetbaarheid' stelt MKB-Nederland brancheorganisaties en ondernemersverenigingen in staat om op een vernieuwende wijze ondernemers te steunen en te adviseren bij het stimuleren en verder ontwikkelen van de duurzame inzetbaarheid van werknemers. De (advies)markt op dit terrein blijkt nog onvoldoende in staat om ondernemers te vinden en binden.

100.000 banen

Het project 'op naar de 100.000-banen', een initiatief van VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland, is een overkoepelende 'wegwijzer' die werkgevers ondersteunt om banen voor mensen met een arbeidsbeperking te realiseren.

Mededinging

Minder zout in voeding. Betere arbeidsomstandigheden in de textielsector. Of de kip van morgen, duurzame kip. Het zijn maatregelen waarmee bedrijven laten zien dat ze duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen hoog in het vaandel hebben. Daarbij werken zij bij voorkeur samen, om zo te zorgen dat de hele sector meegaat de goede kant op.

Initiatieven waarin bedrijven bijvoorbeeld willen werken aan duurzaamheid worden echter nu veelal door de ACM naar de prullenbak verwezen omdat ze volgens de toezichthouder leiden tot kartels. Dat is onterecht. De samenwerking is noodzakelijk om verder te komen. Dat kan pre-concurrentieel worden gedaan.

Maatschappelijke belangen, niet-monetaire effecten en duurzaamheidseffecten op de langere termijn moeten daarom een veel nadrukkelijker plaats krijgen in de afwegingen van de overheid. Dan ontstaat er meer ruimte voor bedrijven die duurzaam en maatschappelijk verantwoord willen ondernemen. We kunnen het ons niet veroorloven dat mededingingswetgeving in de weg staat van onder meer verduurzaming van de economie door gezonde samenwerking.

Samenwerking tussen ondernemers

Ondernemers pakken de zaken samen met anderen op. Ze kunnen veel alleen, maar zijn vaak effectiever met partners om zich heen. Ze zoeken manieren om kennis die zij zelf niet hebben bij elkaar en bij anderen op te halen en te delen.

Experimenteeruimte

In de retail wordt met alle relevante partijen (vastgoed, retail, sociale partners, leveranciers, gemeenten, provincies etc.) gewerkt om experimenteeruimte in lokale en landelijke wet- en regelgeving te creëren. Brancheorganisaties uit de retail-, horeca- en vastgoedsector leveren kennis en netwerk waar nodig. Platform31 begeleidt en structureert de lokale processen, voert landelijk overleg, organiseert kennisdeling tussen de pilotgebieden en ontsluit (tussentijdse) resultaten naar de rest van Nederland.

Coachen

VNO-NCW Noord helpt ondernemers met het project Ondernemer coacht Ondernemer. Ondernemen is immers topsport en een coach zorgt voor betere prestaties. Zowel startende ondernemers als groeiers worden gekoppeld aan ervaren collega-ondernemers die hen begeleiding, ondersteuning en aanmoediging bieden.

Samenwerking van ondernemers met overheden

Ondernemers werken in samenwerkingsverbanden met de landelijke overheid en lokale overheden. Elkaars kracht benutten om ondernemersruimte effectief vorm te geven komt meer en meer van de grond.

Veilig ondernemen

Binnen het MKB-Nederland project Keurmerk Veilig Ondernemen werken ondernemers nauw samen met gemeente, brandweer en politie om de veiligheid op bedrijventerreinen en in winkelgebieden te verbeteren.

Samenwerking van ondernemers met kennisinstellingen

Ondernemers werken actief samen met scholen en andere kennisinstellingen. Dat gebeurt op landelijk, regionaal en lokaal niveau. Ondernemers leveren een bijdrage aan de kwaliteit en de dynamiek van onderwijs en onderzoek. Omgekeerd dragen onderwijs en kennisinstellingen bij aan de versterking van kennis en kunde voor bedrijven.

Vakmensen

In de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) werken beroepsonderwijs (mbo) en bedrijfsleven nauw samen om studenten de beste praktijkopleiding te geven met uitzicht op een baan. Met als doel dat bedrijven de vakmensen krijgen die ze nodig hebben.

Samenwerking van ondernemers met medewerkers

De traditionele werkgever-werknemer-relatie verdwijnt. Werkgevers en werknemers zien zich voor dezelfde uitdaging geplaatst: het samen inzetten voor de continuïteit van een onderneming. De onderlinge relatie is gestoeld op wederzijds respect en toenemende gelijkwaardigheid. Moderne werkverhoudingen vragen om moderne arbeidsvoorwaarden, met ruimte voor individuele en bedrijfsspecifieke afspraken.

Grenzeloze ambitie

Nederlandse ondernemers denken niet in hokjes of afbakeningen. Ze zien kansen in cross-overs; sectoraal, regionaal of in ketens. Ze zijn bij uitstek nieuwsgierig wat er aan de andere kant van een grens gebeurt. Ondernemers werken snel internationaal. De moderne technologie maakt hen dat steeds makkelijker.

Internationaal

MKB-Nederland is samen met een aantal partners initiatiefnemer van het Oranje Handelsmissiefonds en de MKB Export Award; twee projecten die ondernemers inspireren en concreet ondersteunen bij het verwezenlijken van internationale ambities.

Stabiliteit en bestendigheid

Ondernemers pakken hun kansen. Maar te vaak worden zij daarin gehinderd door wispelturig beleid: beleidsinstrumenten worden in het leven geroepen om vervolgens snel weer te worden teruggedraaid of veranderd. Ondernemers investeren voor langere tijd. Zij moeten kunnen vertrouwen op stabiele regels en beleid dat is gestoeld op een visie en een houdbaarheidsdatum die ver in de toekomst ligt.

Eerlijke concurrentie

Ondernemers die met elkaar concurreren op dezelfde markt, moeten dat onder dezelfde condities kunnen doen. Anders gaat het verkeerd. Dat wil niet zeggen dat nieuwe concurrenten geweerd moeten worden. Integendeel. Gevestigde ondernemers leren van nieuwkomers. En nieuwkomers van gevestigde ondernemers. Dit vereist dat de regels van de overheid technologie-neutraal moeten zijn. Dat betekent dat de overheid vooral doelvoorschriften moet maken en deze dan ook netjes moet handhaven.

Bovenstaande punten vragen om vaardigheden van ondernemers. Zij moeten de mogelijkheid hebben om deze te kunnen ontwikkelen. Maar ze vergen ook iets van de overheid: wet- en regelgeving moet ondernemers helpen in plaats van hinderen. De overheid moet dat kunnen waarmaken.

Regels toesnijden op de ondernemer van de toekomst

Ondernemers die vooruit willen – al dan niet in samenwerkingsverbanden met anderen – lopen aan tegen de in het verleden tot stand gebrachte institutionele omgeving. Bepaalde regels die goed pasten bij de ondernemer van de 20e eeuw, knellen te veel voor de ondernemers van nu die samen vooruit willen. Het is daarom zaak dat we de randvoorwaarden voor het ondernemerschap verbeteren.

Dat moet gebeuren vanuit het perspectief van de ondernemer en niet vanuit de logica van de wetgeving. De diversiteit onder ondernemers maakt dat de vragen en knelpunten niet voor iedereen hetzelfde zijn. Dat stelt dus eisen aan hoe we die randvoorwaarden vormgeven.

Andere aanpak

Het aantrekken en behouden van personeel is voor een startende onderneming een ander vraagstuk dan voor een multinational. En financiering voor de investering van een nieuw ICT-systeem vraagt voor een snelle groeier een andere aanpak dan voor een gevestigd familiebedrijf.

Pastry club²⁰

by Jürgen Kärry

Nu actie!

▶ **D**e regels moeten beter op het lijf van de ondernemers van de toekomst worden gesneden door knelpunten die zij ervaren, op te ruimen. NL Next Level Ondernemerschap is het programma dat alle andere Next Level programma's horizontaal doorsnijdt. Het oplossen van deze knelpunten maakt het mogelijk dat de opgaven uit NL Next Level door ondernemers kan worden gerealiseerd. Daar stopt het echter niet. NL Next Level Ondernemerschap gaat verder.

Hieronder doen we voorstellen die het ondernemen in den brede een impuls geven en ervoor zorgen dat de overheid hen breed faciliteert om hun ondernemingsplannen te verwezenlijken. Dat moeten we realiseren via een moderne en holistische beleidsbenadering.

Ondernemers willen nu vooruit. Ze weten dat het vanwege de naderende verkiezingen moeilijk zal zijn om alle punten in deze agenda op korte termijn te realiseren. Maar het mag ook niet zo zijn dat we op de verkiezingen moeten

wachten voordat tot actie wordt overgegaan. 2017 mag geen verloren jaar zijn.

We vragen het huidige kabinet daarom al zo veel mogelijk van onderstaande tien sporen op te pakken en de concrete maatregelen te nemen die ondernemers de ruimte bieden om meer te investeren, meer mensen in te schakelen en zo te zorgen voor meer welvaart voor ons allemaal.

1. Verbeter de toegang tot risicodragendvermogen én vreemd vermogen

Ondernemers zijn veelal bijna geheel afhankelijk van banken voor het aantrekken van vermogen. Dit maakt ook dat zij weinig weerstandsvermogen hebben als het economisch even tegenzit. Voor ondernemingen die snel willen en kunnen groeien is het vaak lastig om voldoende vreemd vermogen via banken aan te trekken om deze groei te financieren. Goede redenen dus om de mogelijkheden om ook op andere manieren aan financiering te komen te

verbeteren en dan vooral ook in de sfeer van het eigen vermogen (risicodragend vermogen), via groeifondsen, venture capital, business angels en dergelijke. Daarbij zorgen we voor effectieve ontsluiting van de informatie over deze mogelijkheden voor partijen die vraag en aanbod actief bij elkaar brengen.

Financieringswijzer

Met de publiek-private Nationale Financieringswijzer die ondernemers uitleg geeft over de verschillende vormen van financiering, helpen we ondernemers al concreet verder, onder meer via de MKB Financieringscheck.

Risicodragend vermogen

We moeten stimuleren dat het kapitaal dat bij particulieren zit rechtstreeks kan worden aangewend voor ondernemers met goede plannen. In Nederland hebben we veel particulier spaargeld en dat willen we graag inzetten tegen een goed rendement. Wij zien mogelijkheden om via een vrijstelling in de vermogensrendementsheffing structureel een fonds van zo'n 4 miljard euro voor ondernemers beschikbaar te krijgen. Zo'n vrijstelling 'kost' de overheid slechts 50 miljoen euro per jaar. Zo'n regeling verdient zichzelf dubbel en dwars terug in hogere belastingopbrengsten uit de extra investeringen die hierdoor mogelijk worden.

Voorstellen:

- Wij willen dat de bestaande EZ-regelingen voor eigenvermogensvorming worden gestroomlijnd, samengebundeld en verruimd, zodat ondernemers meer toegang kunnen

krijgen tot risicodragend vermogen. Met een budget van ongeveer € 425 miljoen³ wordt het huidige instrumentarium van garantieregelingen en geheel of gedeeltelijke revolverende fondsen gevoed. Met een extra budget van € 100 miljoen kan het instrumentarium beter gericht en effectiever worden gemaakt.

- Het moet voor burgers fiscaal aantrekkelijk worden te investeren in groeiend ondernemerschap via een vrijstelling in box 3 voor beleggen in daarvoor opgezette mkb-groeifondsen. Hiermee ontsluiten we een nieuw kanaal voor risicodragende financiering voor ondernemingen.
- Neem toegang tot risicodragend vermogen als speciaal onderdeel op in een nieuwe publieke investeringsbank, het NL Next Level Investment Fund.
- Een beursgang moet veel toegankelijker worden gemaakt voor mkb-ondernemingen.

Vreemd vermogen

Ondernemingen moeten toegang hebben tot meerdere kanalen van financiering en risicodragend kapitaal, maar banken zullen een belangrijke rol blijven spelen bij de financiering van met name het mkb. De financiële sector moet daarbij kunnen beantwoorden aan de dynamiek in de reële economie. De vernieuwing die daarmee gepaard moet gaan, zal nog in 2016 nader worden uitgewerkt in het onderdeel NL Vernieuwend Financieren.

Voorstellen:

- Beleidsinstrumenten van de overheid om financiering van het mkb te ondersteunen zijn

³ Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de Seed-regeling, Vroege Fase Financiering (VFF), Groiefaciliteit, ROM's, Dutch Venture Initiative (DVI), Business Angel-regeling en binnenkort de investeringsregeling.

te versplinterd. Er zijn vele regelingen, vaak ook regionaal, die door verschillende instanties worden uitgevoerd. Wij willen deze regelingen stroomlijnen, beter richten, de toegang verbeteren en waar nodig het budget verruimen.

- Banken en andere aanbieders werken vaak samen om zogenoemde gestapelde financiering aan te bieden. Deze ontwikkeling moet worden ondersteund. Er moet meer duidelijkheid komen met betrekking tot betrouwbaarheid, toezicht en zorgplicht bij deze vormen van samenwerking.
- FinTech zal de komende jaren tot een metamorfose in de financiële sector leiden. Nederland kan weer een vooraanstaande positie innemen door te doen waar we sterk in zijn: in samenwerking met nieuwe en bestaande spelers en autoriteiten een sterk ecosysteem creëren voor verantwoorde financiële innovatie.
- Ondernemers moeten gebruik kunnen maken van laagdrempelige coaching en hulp. De bekendheid en vindbaarheid van partijen als de Nationale Financieringswijzer, Ondernemersklankbord en 155 Help een bedrijf moeten verbeteren.

2. Verlaag de belastingdruk op investeringen

Voor rendabele investeringen hebben ondernemers niet alleen betaalbare en toegankelijke financieringskanalen nodig. Het mag niet zo zijn dat de ondernemer investeringen niet doet, omdat de overheid het rendement weg belast. De belastingdruk op winst moet daarom naar beneden.

Wij hebben reeds bereikt dat het tarief van 20 procent aan vennootschapsbelasting voor een groter deel van de winst gaat gelden: onderne-

mers betalen vanaf 2018 20 procent belasting tot een winst van € 250.000 en vanaf 2021 tot een winst van € 350.000. Dit is positief, maar niet voldoende.

We zien kansen om investeringen van met name mkb-ondernemingen aan te jagen door de effectieve lastendruk te verlagen en het rendement op die investeringen te vergroten. Daarbij zorgen we via liquiditeitsvoordelen dat investeringen minder externe financiering eisen. Zo versterken we dus tegelijk het eigen vermogen en daarmee de weerbaarheid en wendbaarheid van ondernemingen.

- Verruim zowel het percentage van de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek als het maximumbedrag. Door het budget van de regeling met 25 procent (€ 100 miljoen) te verhogen, kunnen veel meer investeringen in het mkb van de grond komen.
- Maak het mogelijk dat nieuwe bedrijfsinvesteringen (voor het grootste gedeelte) ineens kunnen worden afgeschreven van de winst. Hiervoor moet € 50 miljoen beschikbaar komen.
- Draai de afschrijvingsbeperkingen op onroerend goed zo ver mogelijk terug voor investeringen in duurzaam onroerend goed met een energieprestatie label A.

3. Verlaag de lasten en risico's voor ondernemers met personeel en/of zzp'ers

We moeten zorgen dat ondernemers eenvoudig personeel kunnen aannemen en niet terugschrikken voor de lasten en risico's die dat met zich brengt. Ook moeten ondernemers zeker weten dat zij geen onvoorziene risico's lopen bij de inschakeling van zzp'ers.

Voor de meeste ondernemers is het belang van goede medewerkers evident: medewerkers vormen de kracht van de onderneming. Maar ondernemers met personeel ervaren de opeenstapeling van verplichtingen, risico's en kosten van het 'werk geven' als een steeds zwaardere belasting. Ondernemers zijn terughoudend geworden om personeel in (vaste) dienst te nemen.

We hebben inmiddels bereikt dat verschillende knelpunten zijn of worden opgelost, zoals met betrekking tot seizoenswerk en de transitievergoeding voor langdurige zieken. Maar, hiermee zijn nog niet alle problemen de wereld uit. Dat vraagt – opnieuw – in samenhang herordening van onze arbeidsmarktinstuties. We zullen zo mogelijk samen met de vakbeweging een agenda voor een inclusieve arbeidsmarkt opstellen.

- Ondernemers moeten weer primair op basis van bedrijfseconomische overwegingen hun bezetting kunnen inrichten.
- Dat betekent het verminderen van de bovenmatige lasten en risico's van dienstverbanden, inclusief de buitensporige verplichtingen van de loondoorbetaling bij ziekte en arbeidsongeschiktheid en de werkgeversverantwoordelijkheden met betrekking tot re-integratie.
- Er moet een fiscale voorziening komen waarmee ondernemers op de balans kunnen sparen voor de transitievergoeding; ze moeten dat versneld kunnen doen voor zittend personeel.

Met de nieuwe regeling die de werkgeverslasten beperkt bij lonen op en net boven het minimumloon (LIV – het Lage Inkomens Voordeel) is een goede stap gezet. De hoge loonkosten

voor werkgevers blijven echter een probleem. De kosten voor de werkgever liggen ongeveer 33 procent hoger dan het loon van de medewerker; in sommige sectoren zelfs nog meer. Werknemers zien niets van de premies die de werkgever voor hen betaalt.

Maar ook andere lasten komen op het bordje van de werkgever terecht; schulden van de werknemer bijvoorbeeld. Dan kan de deurwaarder beslag leggen op het loon van de werknemer. De werkgever is verplicht mee te werken aan een dergelijke procedure, zonder vergoeding voor de kosten die hij dan moet maken. En ook de loonadministratie op zichzelf is een flinke kostenpost voor de werkgever. In feite houdt hij voor de werknemer de belastingen met verrekening van heffingskortingen in.

Tot slot is er een groeiende hoeveelheid wettelijke rechten van werknemers op allerlei soorten verlof en om arbeidsduur, -plaats of -tijden aan te passen aan de privéomstandigheden. Alsof werkgever en werknemer daar niet zelf uit kunnen komen. Bovendien zijn werknemers mondig genoeg om zaken met hun eigen werkgever te regelen. De combinatie arbeid en zorg vindt bij uitstek zijn afstemming op de werkvloer tussen de individuele werknemer en leidinggevende.

- Er moet er flink worden gesnoeid in de werkgeversverplichtingen ten opzichte van werknemersrechten om de verhoudingen weer in balans te brengen.

Ondernemers die zzp'ers willen inschakelen, moeten zeker weten dat ze niet achteraf met loonheffingen worden geconfronteerd wanneer zij zich aan de goedgekeurde overeenkomst houden. Wij willen verder dat zzp'ers niets in de weg staat om aan het werk te gaan. De nieuwe

wetgeving leidt bij opdrachtgever en opdrachtnemer nog tot grotere onzekerheid: deze onzekerheid moet nog dit jaar worden weggenomen.

- Zzp-schap moet gefaciliteerd worden met goede toegang tot pensioenopbouw, hypotheek en arbeidsongeschiktheidsverzekering.

4. Versterk samenwerkingsverbanden voor digitalisering en diffusie van kennis voor nieuwe innovaties

Digitalisering

Ondernemers in Nederland hebben veel te winnen door de kansen van digitalisering als *enabling* doorbraaktechnologie beter te benutten. Zowel in de publieke als in de private sector is sprake van een achterstand. De overheidsdienstverlening voor snellere adoptie van digitale technologie en het vergroten van de digitale *readiness* van ondernemingen moet verbeteren. Dit is uitgewerkt in het onderdeel NL Next Level De digitale kwantumsprong.

Kennisdiffusie voor nieuwe innovaties

We hebben in Nederland een innovatiebeleid waar de rest van de wereld jaloers op kan zijn. De gouden driehoeken – de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen – zijn een *Dutch miracle*. Nu zijn we klaar voor een volgende transitie: de cross-sectorale samenwerking op thema's – de grote maatschappelijke uitdagingen zoals duurzaamheid – tussen de gouden driehoeken onderling. Dit stelt Nederland met zijn (grote én kleine) ondernemingen op topposities in staat een internationaal leidende positie in te nemen als het gaat om het ontwikkelen en implementeren van oplossingen voor de grote mondiale problemen. Om de potentie ook echt waar te maken, moeten de private en publieke uitgaven aan research en development worden verhoogd. Hiervoor is nodig dat bestaand

overheidsinstrumentarium wordt gebundeld en gestroomlijnd en dat de kennis en kunde vanuit ondernemersnetwerken beter worden verspreid binnen het midden- en kleinbedrijf.

- Zie voor de concrete beleidsvoorstellen NL Next Level De digitale kwantumsprong en NL Next Level Innovatief topland. Het gaat hierin onder meer om het versterken van de cyberweerbaarheid van ondernemers, het bevorderen van open data, het opruimen van knellende regelgeving, het verbeteren van (digitale) Innovatie Prestatie Contracten en het organiseren van kennisdiffusie in het mkb.
- Om te zorgen voor snellere diffusie van nieuwe technologie ontwikkelen we samen met de instellingen voor toegepast onderzoek en de hogescholen een *technology-accelerator* programma. Dit programma, dat openstaat voor alle sectoren, moet onder meer via informatievoorziening en laagdrempelige toegang zorgen voor een dieper bereik en gebruik van nieuwe technologie in het brede bedrijfsleven. Een goed vormgegeven mkb-voucherregeling moet onderdeel zijn van een dergelijk programma.
- Gebruik de aanpak van Smart Industry als template voor Smart Retail, Smart Ambacht, Smart Services om ondernemers pre-competitief te laten samenwerken aan digitalisering en innovaties en het delen van nieuwe kennis.
- Schaal versnellingstafels op waar ondernemers met nieuwe innovatieve plannen samenkomen met grotere bedrijven, de overheid en kennisinstellingen om die plannen sneller te realiseren.
- Biedt alle werkenden – dus ook ondernemers – de mogelijkheid om zich voortdurend

nieuwe kennis eigen te maken door een fiscaal gefaciliteerde, persoonlijke ontwikkelingsrekening (inleg onbelast, opname voor kennisverbreding en -verdieping onbelast; wel belast bij niet benutten). Die komt naast de bestaande sectorale voorzieningen.

- Brancheorganisaties moeten via publiek-private samenwerking in positie worden gebracht om effectieve programma's gericht op kennisdiffusie te kunnen organiseren. Hierbij moeten regels die verhinderen dat brancheorganisaties daarvoor rechtstreeks ondersteuning van de overheid zouden kunnen krijgen (omdat zij zelf geen ondernemer zijn) worden aangepast.
- De overheid gaat als *launching customer* meer ruimte bieden voor innovatie en productverbetering, door minimaal 5 procent van de waarde van alle overheidsaanbestedingen in te zetten voor innovatie en verduurzaming.

5. Geef extra aandacht aan nieuwe vitaliteit van steden, regio's en kernen met vernieuwde retail, toerisme, cultuur en gastvrijheid

Steden hebben zich ontwikkeld van knooppunten van fysieke handel naar centra van kennis en dienstverlening. Online retail en services veranderen het fysieke aanzicht van vele steden door leegstand van winkels en kantoren. Voor vitale steden is de mobiliteit van groot belang voor de leefbaarheid en bereikbaarheid. De economische structuur in de regio's, binnensteden en het platteland moet worden versterkt. Dat moet als volgt worden gerealiseerd:

- Economische structuren gaan over gemeentegrenzen heen. Steden en gemeenten moeten daarom meer in onderlinge samenwerking aan hun toekomst werken. Met een nationa-

le visie voor nieuwe stedelijke en regionale vitaliteit kan regionale samenwerking worden bevorderd.

- Het transformeren van vastgoed voor nieuwe functies. Hierbij moet de bestaande Retailagenda worden geïntensiveerd en verbreed, moeten winkels worden verhuisd naar kansrijke gebieden en moet worden geïnvesteerd in omvangrijke transformatielocaties in steden.
- Bestaande regelgeving wordt doorgelicht met het oogmerk om ondernemerschap en aantrekkingskracht van steden en vitale kernen te bevorderen. Bijvoorbeeld de regels voor woningbouw, fiscale (btw-)regels die in de weg staan van de transformatie van bestaand vastgoed, de regulering van venstertijden, voertuigeisen en ontkoppelpunten. Bovendien komen er landelijke kaders voor milieuzones voor vracht-, bestel en personenverkeer.
- Het concept HollandCity moet worden gebruikt om toeristen aan te trekken en beter te spreiden over het hele land. In publiek-private samenwerking moet worden gewerkt aan productontwikkeling en het (internationaal) vermarkten van Nederland als één grote stad.
- De beschikbaarheid van lokale en regionale data en economische kentallen wordt verbeterd. Bijvoorbeeld het *real-time* vrij geven van informatie over beschikbare parkeerplaatsen, files en passantenstromen voor burgers en bedrijven.
- Grenzen aan het belastinggebied van gemeenten. Deze begrenzing moet zijn gericht op de hoogte en stijging van

belastingen van individuele gemeenten, de stapeling van verschillende gemeentelijke lasten en het voorkomen dat bij leegstand (van bijvoorbeeld winkelpanden) lasten worden afgewenteld op andere ondernemers.

6. Ontwikkel de markt voor persoonlijke dienstverlening

Er zal steeds meer vraag naar persoonlijke dienstverlening komen als gevolg van de toenemende welvaart door ICT en de vergrijzing. Dit biedt veel kansen voor met name laagopgeleiden en perspectief op werk en inkomen.

- De loonkosten aan de onderkant moeten omlaag via het Lage Inkomens Voordeel (LIV), het netto besteedbaar inkomen mag omhoog via een hogere werknemersaftrek (om zo meer gelijkwaardigheid met zelfstandigenaftrek te realiseren).

7. Geef ondernemers positie in de energietransitie

Het realiseren van een CO₂-neutrale energievoorziening, het verduurzamen van de gebouwde omgeving, het opschonen van de mobiliteit of het vergroenen van de industrie zijn geen kleine opgaven. Voor het bedrijfsleven betekent dit enorme kansen om te groeien. Het aanpakken van de klimaatverandering gaat dan ook hand in hand met economische groei.

- Zie voor een gedetailleerde uitwerking van de grote veranderingsopgaven NL Next Level Energietransitie.
- Blijf de *bottom-up* aanpak van de Green Deals benutten voor ondernemers die kansen zien voor verduurzaming, maar tegen regels en andere belemmeringen van de overheid aanlopen.

- De Green Deals moeten worden opgeschaald en er moet financiering worden gevonden voor de investeringsopgaven. Voor zover de markt deze financiering niet kan leveren, kan dit via het NL Next Level Investment Fund worden gevonden.

- Veel regelgeving is gebaseerd op het optimaliseren van de lineaire economie. Maak deze regelgeving geschikt voor het bevorderen van een meer circulaire economie, waardoor ondernemers met circulaire businessmodellen deze transitie kunnen versnellen en tot stand kunnen brengen.

8. Zorg voor goed toegankelijke buitenlandse markten

Ondernemers beperken zich niet alleen tot de Nederlandse markt. Velen maken een belangrijk deel van hun winst door met het buitenland handel te drijven of daar te investeren. Toch is het buitenland voor een veel groter deel van de ondernemers in Nederland nog erg ver weg. Daar is letterlijk nog een wereld te winnen.

- Om ondernemers te helpen om zaken te doen in het buitenland moet een strakkere organisatie van de internationale handelsbevordering tot stand komen in de vorm van een publiek-private samenwerking die de voorbereiding en follow-up van handelsmissies versterkt en toeziet op een goed toegankelijke handelsbevordering van hoge kwaliteit die aansluit op behoeften van de ondernemer via een integrale, vraaggerichte aanpak.
- Daarnaast moet het netwerk van buitenlandse posten worden versterkt. Ondernemers moeten in het land waar ze actief zijn adequaat kunnen worden ondersteund door de Nederlandse overheid.

- Ook moet de financiering van export en buitenlandse investeringen worden verbeterd met een bundeling van ontwikkelings- en exportfinanciering en waarborging van een internationaal gelijk speelveld. Ondernemers moeten bij één loket terecht kunnen voor de financiering bij het internationaal ondernemen, aanvraagprocedures moeten worden vereenvoudigd en ondernemers dienen ondersteund te kunnen worden bij de financiering van kleinere kredieten complementair aan de banken. Bovendien is het noodzaak dat het internationale speelveld gelijk getrokken wordt zodat Nederlandse bedrijven het internationaal financieringsaanbod kunnen matchen.
- De Nederlandse economie heeft veel profijt van buitenlandse investeerders die zich in ons land vestigen. Daar profiteren ook Nederlandse ondernemers van. Om Nederland als sterk merk in de markt te blijven zetten, hebben we een offensieve Holland branding nodig. Ook moeten we zorgen dat het vestigingsklimaat op orde blijft.

9. Zorg voor betere en moderne regels

De aanpak van regeldruk is weggezaakt. Vijftien jaar geleden stond Nederland model voor een effectieve regeldrukaanpak. Nu is ons land van de 1e naar de 28ste plek afgezakt op de OESO-ranglijst, terwijl bijvoorbeeld Groot-Brittannië consequent aan de top blijft. Een overdaad aan gedetailleerde regels schaadt de wendbaarheid van ondernemers en onze economie om op veranderingen in te spelen. Wij zetten daarom in op nieuw elan voor betere en moderne regelgeving. Het huidige complexe systeem van regels en toezicht is historisch gegroeid als gevolg van de drang om risico's uit te bannen. Het is echter niet meer van deze tijd. Ondernemingen heb-

ben MVO geïncorporeerd in hun bedrijfsvoering en zien modern personeelsbeleid en duurzaamheid als een kernstrategie om klanten en werknemers te binden. En onder meer via sociale media is er veel maatschappelijke controle.

De ergernis van ondernemers zit vaak in de vele veranderingen. Goede *impact assessments* ontbreken bij nieuwe regels. Men realiseert zich daarbij niet altijd dat het bij automatisering niet uitmaakt of de wijziging in de dataset groot of klein is, of zelfs of er data-elementen bij komen of afgaan. De wijziging is even ingrijpend als duur. Wij doen daarom de volgende voorstellen:

- In navolging van Groot-Brittannië komt de beperking van regeldruk veel centraler te staan bij nieuwe wetten en regels. Een nieuwe, onafhankelijke en externe waakhond, met deskundige staf, helpt daarbij. Voor elk ministerie komt er een nullijn: kosten als gevolg van regels die erbij komen of veranderen worden gecompenseerd met vermindering van regeldruk. In de comptabiliteitswet moet deze nullijn als expliciete taak voor ministeries worden opgenomen. De externe waakhond bewaakt de voortgang.
- In een high level publiek-privaat samenwerkingsverband wordt de agenda bepaald voor betere regulering. De identificatie van regeldruk in bestaande wetgeving zal plaatsvinden op basis van sectorscans en signalen van ondernemers. Als eerste stap komt er een plafond op de toezichtlasten die worden doorberekend aan ondernemingen.
- Wij willen als hoofdregel dat een kabinet dezelfde regel niet vaker dan één keer per kabinetsperiode mag wijzigen. In één keer goed. De overheid mag daarbij een *comply-or-explain* benadering volgen.

- Regels waarbij bureaucratie uit het verleden is gedigitaliseerd moeten worden geschrapt. Procedures moeten puur worden beoordeeld op het doel dat ze dienen. Hierbij moet het uitgangspunt *Think small first* weer voorop worden gezet.
- Aparte regels voor overheidsdienstverlening die online tot stand is gekomen, moeten worden geschrapt.
- Regelgeving wordt flexibeler, innovatiever, toekomstbestendiger en merkbaar minder belemmerend. Er moet ruimte zijn voor doelregulering, experimenten en een *right to challenge*. Tegelijk hebben ondernemers behoefte aan rechtszekerheid, dus duidelijkheid is van belang.
- De reikwijdte van de Wet markt en overheid moet worden beperkt door te ver reikende uitzonderingen te schrappen. Zo wordt voorkomen dat de overheid in oneerlijke concurrentie treedt met de markt. Het Rijk moet de bestaande inbesteding in diverse sectoren terugdraaien en voortaan schoonmaak-, beveiligings-, of cateringdiensten etc. fatsoenlijk aanbesteden.

10. Zorg voor een veel betere uitvoering van het ondernemersbeleid

Ondanks goede bedoelingen en veel inspanningen dringen specifieke subsidieregelingen of voorlichtingsprogramma's veelal niet door tot in de haarvaten van de economie. Overheidsprojecten of ambtelijke diensten om ondernemers 'te helpen' werken veelal niet goed, of in ieder geval niet goed genoeg. Er gaat nog te veel verloren in de versnippering. Uitvoerende overheidsorganisaties lopen daarbij elkaar én de dienstverlening aan het bedrijfsleven nogal

eens in de weg. Dat is doodzonde. Daarom stellen wij voor om:

- De overheidsdienstverlening aan ondernemers naar een Next Level te brengen door deze vanuit één herkenbare organisatie vorm te geven, onder publiek-private regie voor een betere aansluiting op lokale, regionale of sectorale en nationale ondernemersinitiatieven en daarmee op de ondernemerspraktijk. De overheidsdienstverlening moet toegevoegde waarde bieden door het ondernemerschap vooruit te helpen met diensten die de markt niet biedt.

Financiële verantwoording

Veel van de maatregelen die in NL Next Level Ondernemerschap zijn opgenomen, zijn vooral gericht op het beter organiseren en stroomlijnen van bestaande regelingen. Daarnaast zien veel maatregelen toe op het vergroten van het organiserend vermogen van het bedrijfsleven. Dat vergt dan ook niet of nauwelijks extra overheidsinvesteringen. Sterker nog, door het bundelen van bestaande, versplinterde initiatieven zijn eerder synergievoordelen te verwachten dan dat het méér geld zou kosten.

Verder is NL Next Level Ondernemerschap als katalysator binnen het NL Next Level Programma voor een belangrijk deel de (nadere) invulling van de verschillende individuele programma's. De financiële verantwoording daarvan hoort daarmee thuis binnen deze onderdelen.

Concreet betekent dit dat met name de maatregelen die het kabinet moet nemen om ondernemerschap en investeringen de ruimte te bieden, binnen dit programmaonderdeel verantwoord moeten worden. Dat kan als volgt:

Onderdeel	Structurele derving
Verruiming EZ-instrumentarium EV	100 mln.
Groiefonds vrijstelling box 3	50 mln.
Verruiming KIA	100 mln.
Afschrijving ineens investeringen	50 mln.
Terugdraaien afschrijvingsbeperking onroerend goed	200 mln.
Totaal	500 mln.

Ten slotte zij opgemerkt dat NL Next Level Ondernemerschap leidt tot mobilisatie van extra private investeringen. Dat betekent dat deze ten opzichte van het CPB-beeld extra groei en werkgelegenheid, vermindering van werkloosheid en extra budgettaire opbrengsten opleveren die de hierboven aangegeven structurele derving van de overheid ver zullen overtreffen.

‘Ondernemers bouwen aan onze toekomst’

WWW.NL-NEXTLEVEL.NL

© MKB-NEDERLAND, LTO NEDERLAND, VNO-NCW
SEPTEMBER 2016
ONTWERP: LINK DESIGN
COVER FOTO: ROB VAN ESCH/HH

NL next level